

"Младежка визия за развитие на България"

По инициативата на Президентът на Република България
г-н Росен Плевнелиев

С покана за участие в Съвета по социални политики

подтема:

**„Демографски предизвикателства – как да подготвим
качествен човешки капитал при спазване правата на
човека и основните свободи?“**

Становище на: Андриана Иванова Каменова гр.Варна

Тъй като демографската политика е взаимнообвързана съвкупност от действия на държавата за регулиране на броя на населението и неговата структура. Това са два основни типа държавни действия: за регулиране на раждаемостта и за регулиране на миграциите (преселванията) и имиграциите. Тя се реализира чрез закони, мерки, мероприятия и действия: социално-икономически, законодателни, административни, психологически във всички сфери на живот в обществото.

А по своята същност човешкият капитал се представя като субстракт от знание, компетентност, умения, сръчности, мотивация, здраве и опит, характерни за отделния индивид. Той се формира в рамките на жизнената дейност и в такъв случай става дума за индивидуален човешки капитал. Но може да се разглежда и по - широка трактовка на категорията човешки капитал. Тя може да включва на първо място акумулираното знание, усвоения опит и други свойства, изразяващи придобитата компетентност на индивида в различните житейски ситуации.

В един по - широк смисъл към човешкия капитал трябва да се причисли и самия човек като даденост, с цялото богатство на неговата природа. Също, един от аспектите на човешкия капитал е здравният статус на индивида и здравето като ресурс на обществената и икономическата среда. По същество вложенията в тази област са инвестиционни процеси. Човешкият капитал може да се разглежда и като прираст на опита в житейски смисъл с неговите организационни, производствени, познавателни и други аспекти.

Изключително предизвикателство е да се задържи качествения човешки капитал като се има в предвид демографските особености на страната ни. А именно - смъртност, ниска раждаемост, отрицателен прираст на населението, миграционни процеси и др.

Натискът се забелязва най-вече през необходимостта от допълнителни разходи в публичния сектор – за социални мерки, за здравеопазване и за пенсии. Освен това на пазара на труда става все по-трудно да се намерят квалифицирани и високообразовани служители, защото голяма част от тях емигрират.

България е водач по почти всички негативни демографски тенденции в Европейския съюз - смъртност, ниска раждаемост, отрицателен прираст на населението и др. В дългосрочен план рискът от тези явления е, че населението на страната ще намалява средно с по 35 хил. души годишно, а структурата му се изменя така, че все по-малко работещи ще финансират издръжката на все повече възрастни хора.

А защо е така нали тези възрастни хора през по-голямата част от жизнения си път са се трудили и сами са плащали социални и здравни осигуровки дълги години по време на работния си стаж. Това далеч не може да се спомене за сегашната действителност, много хора млади и не само нямат сключен трудов договор, не им се плащат никакви осигуровки и надбавки за труд дори в рисковите ситуации на работа не са обесопасени. Нима това е право на избор!

Предложения :

За да има тенденция за увеличаване на раждаемостта е нужно:

- При репродуктивни проблеми оптимизирането на демографския прираст да се акцентира върху профилактиката, диагностиката и лечението на стерилитета. Безплодието е важен обществено значим проблем, който засяга голям брой български семейства

- Ежегодно абортите съставляват почти половината от живородените деца. Често абортът се явява рисков фактор за бъдещите репродуктивни способности на жената.

- Мерки в сферата на социалните грижи предназначени за бременни и родилки, които имат нужда от помощ

- Задължителна информация, обучен персонал в лицето на психолози да се назначат като информират по програма в сектор образование и сектор

здравеопазване за направление рана превенция, семейно ориентиране и психично здраве.

За да има тенденция младите обучени кадри да имат желание да останат в страната си като професионални специалисти, а не като академични професионалисти без опит е добре държавата да им предложи условия за това. В противен случай те ще бъдат притиснати от липсата на стаж и професионален опит и в опита си за реализация ще потърсят държава с по добра приемственост и добра социална система

- В образованието да се въведат предмети като професионална ориентация
- Да се осигури възможност и варианти на обучените кадри за специализация и стажуване в различните професионални направления
- Наличие на гъвкав пазар на труда, който да позволява почасов труд
- Повече средства за култура и наука да бъдат заложили в националния бюджет

В основата на концепцията за човешкия капитал като територия на икономическия анализ стоят няколко положения:

Първо, човекът, върху който са осъществени целенасочени въздействия в интелектуален и професионален план, разполага с по - производителна работна сила, което е свидетелство за придобития човешки капитал.

Второ, формирането на човешки капитал с определено количествено и качествено равнище е съпроводено с инвестиции. Те ангажират огромни финансови ресурси в съвременните общества и се разчита на определена възвръщаемост от тях.

Трето, дейностите, свързани с формирането на човешкия капитал са, твърде разнообразни и включват образователни инициативи и самоинициативи на различни равнища: здравеопазване, инвестиции в географската мобилност, както и формиране на съответни нагласи и мотивация в личностен и обществен план. При това се предполага, че по - образованите олицетворяват съответно и по - високи инвестиции в човешки капитал, както и възможност за по - висока производителност на работното място.

Четвърто, основно положение в теорията за човешкия капитал е изискването за съответствие между квалификацията и използваната технология. Колкото по - високо е технико - технологичното равнище на производството, в толкова по - голяма степен нарастват изискванията към човешкия капитал.

Пето, доходите от платена работа и самонаемане са функция от инвестициите в човешки капитал и от съответното образователно и професионално - квалификационно равнище. Колкото е по - качествен човешкият капитал, толкова по - високи трябва да са и доходите за конкретното общество.

Шесто, човешкият капитал притежава някои от универсалните характеристики на капитала въобще, но в същото време са му присъщи и особени свойства, доколкото е свързан с живота на човешката личност.

Под възприемане на комплексен междусекторен подход за активен и продуктивен живот на възрастните хора преди всичко е нужно те да са в добро здраве. Адаптирането на социалните системи към демографските промени и остаряването на населението изисква:

- Добро социално подпомагане и грижи
- Здравеопазване
- Задоволяваща нуждите пенсионна система
- Изкуство и култура

По принцип всеки човек е уникален. Той има вродени качества и наследствени характеристики, заложби и предопределености в областта на физиологичния и интелектуалния статус. При изучаването и изследването на човешкия капитал като специфична негова съставка трябва да бъдат включени и някои естественонаучни характеристики на населението и индивидите. Те се отнасят до пола, възрастта, стареенето и амортизационните процеси, психичното, нравственото и социалното здраве, **запазване на наличния генетичен фонд като богатство.**

